

Bir Sözleşme Adaleti Sorunu Olarak Bilgi Asimetrisi ve Çözüm Yolları - 17 Kasım 2023

Rona Serozan Karşılaştırmalı Hukuk Araştırmaları Vakfı Konferans için Tebliğ Çağrısı

Gündelik yaşamımızdaki seçimlerin önemli kısmı, eksik bilgiyle yapılır. Belirsizlikler ve bilgi edinmenin maliyetli olması, eksik bilgiyle seçim yapmayı bir anlamda olağan kılar. Karmaşık mal veya hizmetlerin tüketimine ilişkin seçimlerde eksik bilgi sorunu özellikle gözle görülür hale gelir. Bir banka ya da sigorta şirketi ya da bir seyahat acentesi ile yapılan sözleşmelerde, pek çok (olumsuz) olasılık, senaryo ya hiç akla gelmez ya da göz ardı edilir. Bu da yanlış seçimlere ve bunun sonucunda sözleşme adaletinin sağlanamamasına neden olur. Bir de buna davranışsal önyargılar eklenince, sadece bilgisizlik değil, rasyonalite ve dolayısıyla sözleşme serbestisi dahi bazı kurgularda tartışmalı hale gelir. Bu sorunu ağırlaştıran önemli bir faktör, mal veya hizmet sağlayıcısının muhatabın bilgisizliğinden ve davranışsal önyargılarından haberdar olması ve bunlardan yararlanmasıdır. Zaten üstün bilgiye sahip olan sağlayıcı için, asimetric bilgi, aslında bir kâr ve dolayısıyla sömürme fırsatı anlamına da gelir. Rekabet, olumsuz bir şekilde, sağlayıcıları bu güç dengesizliğinden yararlanmaya güdüler ve bu da var olan piyasa aksaklığının ölçeğini arttırır. Rona Serozan'ın yalın ifadesi ile sözleşme özgürlüğü “... somut yaşam gerçeğinde, tavuk kümesinde serbestçe dolaşabilen tilkinin serbestliğinden başka bir şey değildir”. Hiç şüphe yok ki bu tür sorunlar, hukuki düzenleme ile sözleşme adaletinin sağlanması amacıyla piyasaya müdahale edilmesine meşru bir gerekçe teşkil eder.

(Davranışsal) hukuk ve ekonomi perspektifinden bakıldığı zaman, bilgi asimetrisi ve bununla birlikte davranışsal ön yargılar (geniş anlamda bilgi sorunu), önemli bir piyasa aksaklığıdır ve pozitif hukukun piyasa ilişkilerine müdahale etmesinin temel gerekçelerinden biridir. Bu hususta akla ilk olarak haksız ticari koşullar ya da haksız ticari uygulamalar gibi tüketici hukuku müesseseleri geliyorsa da aslında bilgi sorunu ile ilişkili diyebileceğimiz pozitif hukuk düzenlemeleri çok daha yaygındır. Borçlar hukuku, ticaret hukuku, tüketici hukuku, sermaye piyasası hukuku, sigorta hukuku ve sağlık hukuku gibi pek çok hukuk dalında emredici normların kabulünde açık ya da zımnen bilgi sorununun rol oynadığını söylemek yanlış olmaz. İrade sakatlıkları ve sorumsuzluk anlaşmaları

rejimi gibi geleneksel kavramların dışında, faize ilişkin sınırlamalar, haksız rekabet kuralları, bilgi verme yükümlülükleri ve hatta reçete zorunluluğuna dair kurallar dahi bilgi sorunu ile doğrudan ilgilidir. Ayrıca özellikle son 20 yılda, davranışsal iktisadın yeni bulguları nedeniyle, emredici normlar yaygınlaşarak sözleşme özgürlüğünün alanını daraltmakta ve sadece tüketici işlemlerini değil, tacirler arasındaki B2B işlemlerini de etkilemektedir.

Bu önemine rağmen, Türk hukukunda bilgi sorunu ekseninde, disiplinler arası bir yaklaşımla pozitif hukukumuzu inceleyen az sayıda çalışma vardır. Bu alanda akademik bir etkinlik ise, bildiğimiz kadarıyla henüz düzenlenmemiştir. İşte bu tebliğ çağrısının amacı, bu konudaki eksikliklerin giderilmesi ve Türk özel hukukunda bilgi sorunu ile ilişkili hukuki kurum ve kuralların akademik bir platformda disiplinler arası ve karşılaştırmalı hukuk metodu ile ele alınması, tartışılması ve (mümkünse) bilgi sorununa yönelik hukuki çözüm önerileri geliştirilmesidir. Bu amaca yönelik olarak Rona Serozan Karşılaştırmalı Hukuk Araştırmaları Vakfı öncülüğünde, 17 Kasım 2023'te "**Bir Sözleşme Adaleti Sorunu Olarak Bilgi Asimetrisi ve Çözüm Yolları**" başlıklı bir konferans düzenlenecek ve bu çağrı uyarınca iletilen tebliğ özetleri arasından seçilenler, bu konferansta sunulacaktır. Konferansı takip eden 2 ay içerisinde tebliğlerin tamamlanmış makale olarak sunulması gerekmektedir. İlgili çalışmanın başka bir yerde yayımlanmamış olması zorunludur. Tebliğler 2024 yılı içinde Vakfın kitap serisi içinde yayımlanacaktır. Ayrıca en iyi ilk üç tebliğ sahibi, 15.000/10.000/7.500 TL değerinde bir para ödülü alacaktır.

Yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda tebliğ çağrısı, sunum yapmak isteyen hukuk veya sosyal bilimler alanında doktora ve doçentlik çalışması içinde bulunan akademisyenlere açıktır. Tebliğler, bilgi asimetrisi/sözleşme adaleti sorununu ile ilgili herhangi bir özel hukuk alanını konu edinebilir. Tebliğlerin disiplinler arası ve/veya karşılaştırmalı hukuk perspektifi ile kaleme alınması tercih sebebidir. Tebliğ özetleri tek bir kişi tarafından hazırlanabileceği gibi birden fazla kişi tarafından tek bir tebliğ özeti ile de başvuru yapılabilir. Birden fazla kişi aynı tebliğ özeti kapsamında başvuru yapabilir.

Gelen başvurular, seçilen konunun önemi ve güncelliği göz önünde tutularak ve yapılan diğer başvurularla karşılaştırılarak alanında uzman kişilerden oluşan bir Bilim Kurulu tarafından değerlendirilecektir. Başvurularda isimler gizlenecek ve tebliğ özetleri anonim olarak değerlendirilecektir. Bilim Kurulu, her bir özete puan verecek ve en fazla puan alıp eşik değeri geçen başvurular konferans programına alınacaktır. Değerlendirme süreci ve başvuru sonuçları şeffaf bir şekilde kamuya duyurulacaktır.

Özel Hukukta Asimetrik Bilgi Sorunu ile ilgili bir başlıkta bildiri sunmak isteyen araştırmacıların, kaynakça hariç en az 1.000 en fazla 1.500 kelimededen oluşan Türkçe bildiri özetlerini ve özgeçmişlerini en geç **30 Haziran 2023** günü sonuna kadar bilgi@ronaserozanvakfi.org e-posta adresine göndermeleri gerekmektedir. Konferansta bildiri süresi 25 dakikadır. Bildirinin tamamlanmış makale metnini de içeren

başvurular seçim sırasında öncelikli değerlendirilecektir. Birden fazla kişi tarafından verilecek tebliğler açısından kişi sayısının ve kişilerin kimliklerinin de mutlaka belirtilmesi ve bu kişilerin tamamının özgeçmişlerini göndermeleri gerekir.